

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II : 1a, Vlaagt de bazum!

Vrijdag 7 Juli 1899.

Dagg. I : 4, Is het voor u lieben wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden. fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 2.50. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Alvertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adreſſeeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR TE AMSTERDAM, Ds. W. H. GISPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten, Verslagen enz.

(Uit Het Kerkblad van 7 Juli 1899, nr. 27.)

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Aan de Kerkeraden.

Candidaats-examen.

De heeren J. SYBRANDY, J. L. SCHOUTEN
en C. VAN GELDEREN,

zijn, na het Candidaats-examen (tweede gedeelte) met goed gevolg te hebben afgelegd, bevorderd tot Candidaten in de Godgeleerdheid; de heeren Schouten en van Gelderen »cum laude». Diensvolgens is hun toegestaan, in de Geref. kerken »een stichtelijk woord te spreken», in de openbare samenkomst der Gemeente, op uitnodiging en onder leiding van den Kerkeraad.

Het College van Hoogleraren der
Theol. School.

In zijn naam:

L. LINDEBOOM, Secretaris.

Kampen,

30 Juni 1899.

GEN. SYN. TE GRONINGEN.

Namens Gecommitteerden uit de beide Kerkeraden der Gereformeerde kerk van Groningen noodigt de ondergeteekende de leden der Synode, die van logies bij particulieren wenschen gebruik te maken uit, hem daarvan bericht te zenden vóór den 11 Juli a.s.

Aanvragen, welke na dien datum mochten inkommen, zullen terzijde moeten gelegd worden.

H. E. SMIT,

Hoendiep U. 524.

Groningen, 20 Juni 1899.

BERICHTEN
VAN PLAATSELIJKE KERKEN.

ZUIDWOLDE. Beroepen bij de Geref. kerk alhier de Wew. heer F. Haverkate, pred. bij de Geref. gemeente te Giesse-Nieuwkerk.

Namens den Kerkeraad,
A. LINDE, Scriba.

OOSTERBIJUM. Zondag 25 Juni was voor de kerk alhier een dag van blijdschap; wij mochten, nadat wij een en andermaal in onze beroepingen waren telurgesteld, het voorrecht smaken, dat de Welcerw. heer Ds. A. Nawijn van Midland (Terschelling) door den Welcerw. Zeerl. heer Dr. J. Hania van Steenwijk, des morgens in zijn dienstwerk werd ingeleid en bevestigd, naar aanleiding van Ps. 119 : 24. Des avonds verbond de bevestigde zich aan de gemeente met de woorden uit Jac 1 : 18. Stille de Heere Zieerw tot een rijken zegen in dit deel van zijn wijngaard, is de hartelijke wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
L. HAMERSMA, Scriba.

Stukken voor den kerkeraad gelieve men te zenden aan den Welcerw. heer Ds. A. Nawijn.

VRUWENPOLDER, 26 Juni 1899. Na enkele weken tusschen hoop en vrees galingend te zijn, ontvingen wij van onzen beroepen Leeraar, den Welcerw. heer Ds. F. W. J. Wolf, predikant te Lopik, het voor ons zoo verblijdend bericht, dat Zew. onze roeping heeft aangenomen. Bekrone de Heere dit besluit met zijnen zegen, tot eer van zijn naam en zegen voor deze gemeente.

Namens den Kerkeraad,
A. H. SIKKEMA, Scriba.

DE LEEK, 26 Juni 1899. Onze Leeraar, de Welcerw. heer Ds. Woldinga, heeft het beroep naar de Geref. kerk te Ten Post aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
A. H. SIKKEMA, Scriba.

BROEK OP LANGENDIJK, 27 Juni 1899. Alhier werd beroepen tot Herder en Leeraar Ds. G. Vlug, predikant te Nijkerk o/d Veluwe.

Namens den Kerkeraad,
J. B. BALDER DZ., Scriba.

SLOTEDIJK, 30 Juni 1899. Gisterenavond werd alhier met algemeene stemmen, onder leiding van onzen Consulnt Ds. H. W. van Loon van Amsterdam, beroepen tot Herder en Leeraar Dr. H. Franzen van Winterswijk. Dat de Koning zijner kerk, het hart van zijn dienstkecht bereidwillig make, om deze roeping te aanvaarden, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
H. KEUNEN, Scriba.

VOORBURG, 2 Juli 1899. Onze geachte Leeraar, Dr. P. J. Wijmings, maakte heden bekend, dat hij de beroeping naar Amsterdam had aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
L. BOON, Scriba.

ARUM, 2 Juli 1899. Heden werd alhier tot Herder en Leeraar beroepen de Welcerw. heer Ds. G. J. Bos te Opeinde en Nijega. Dat wij in 's Heeren gunste een verblijdende bevestiging mogen ontvangen.

Namens den Kerkeraad,
J. D. HAITSMA, Scriba.

MONNIKENDAM, 3 Juli 1899. Gisteren na de godsdienst-oefening maakte onze Leeraar Ds. U. Faber aan de gemeente bekend, dat hij gemeend heeft de roeping van de Geref. kerk te Ee te moeten opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
J. ZEELTE, Scriba.

LEERDAM A, 4 Juli '99. J. J. Zondag was het voor de gemeente alhier een verblijdende dag, doordien wij uit den mond van onzen geliefden Leeraar Ds. N. G. Kapteijn mochten hooren, dat Zew. voor de roeping van de Gereformeerde gemeente te Renkum had bedankt. Vrees had alle harten vervuld, maar de Heere heeft die vrees willen beschamen. Een der brs. onderlingen was de tolk van kerkeraad en gemeente, om in een korte toespraak de blijdschap daarover uit te spreken, met den wensch, dat de Heere dit besluit met zijn zegen krone en zijnen dienstkecht stelde tot een uitgebreiden zegen voor deze plaats. Daarna werd gezongen Ps 72 : 11. Gode de eer; de Heere zie verder in gunst op ons neder en gedanke de telurgestelde gemeente, door haar spoedig den man zijns raads te schenken.

Namens den Kerkeraad,
H. F. BRÜNE, Scriba.

AALST, 4 Juli 1899. Beroepen is alhier de Welcerw. heer Ds. R. van Giffen te Vledder (Prov. Drenthe).

Namens den Kerkeraad,
H. HAASAKKER, Scriba.

WILSUM, 1 Juli 1899. De kerkeraad der Geref. kerk te Wilsom geeft mits dezen aan de Geref. kerken kennis, dat hij onder leiding en medewerking der Gereformeerde Classis van Zwolle, te dezer plaatse gekozen en opgetreden is om de Geref. kerk weer openbaar te doen worden.

Dat de Heere zijn Sion te dezer plaatse bouwe, is onze bede.

Namens den Kerkeraad,
G. RIEZEBOS, Praeses.

H. VAN 'T VEER, Scriba.

P. S. Stukken voor deze kerk bestemd, gelieve men aan den Scriba te zenden.

BERICHTEN VAN CLASSES.

Classis Ommen.

Vergadering D. V. blijft bepaald op Woensdag 19 Juli a.s. te Hardenberg. Volgens bericht, gezonden aan de kerkeraden, iets voor het Agendum, liefst volgens aanschrijving.

J. J. KUIPER Bz.

J. MODDEJONGE.

Classis Meppel.

Vergadering D. V. 1 Aug. e.k. te Meppel, 's morgens 9 uur.

Peremptoir-examen van den Candidaat van Dijk. Capita O. T. Gen. 15 en Ps. 42, Capita N. T. Rom. 8 en Gal. 3.

Namens de roepende kerk,
T. NOORDWIER, Praeses.

J. J. BOERSMA, Scriba.

Classis Gouda.

Vergadering van bovengenoemde Classis, op Dinsdag 1 Augustus te Gouda. Tot 16 Juli worden punten ingewacht bij den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerk te Haastrecht,

J. F. JONKERS, Praeses.

A. SCHIEP, Scriba.

Classis Klundert.

De kerkeraad van Zevenbergen, aan wien de saamroeping der e.k. Classicale vergadering werd opgedragen, bericht, dat deze gehouden zal worden op D. V. Woensdag 2 Augustus a.s. te Breda.

Punten voor het Agendum in te zenden vóór den 20sten Juli e.k. bij den eerstondergeteekende.

Namens voornoemden Kerkeraad,

M. OUDNAG, Praeses.

G. BAX, Scriba.

Classis Dordrecht.

De Classis Dordrecht zal D. V. vergaderen te Dordrecht, Kromhout, op 2 Aug., misschien ook nog 3 Aug. a.s., aanvang 9½ ure. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 19 Juli a.s., bij de roepende kerk te Rijsoord.

Namens de roepende kerk,

S. SLEESWIJK VISSER, Praeses.

M. DE MAAN, Scriba.

Rijsoord, 4 Juli 1899.

Classis Zwolle.

De o.v. vergadering van de kerken in de Classe Zwolle zal D. V. worden gehouden te Zwolle op 3 Aug. e.k. Mitsdien worden de kerken uitgenoodigd om de punten voor het Agendum vóór 14 Juli

te zenden aan den laatsten ondergeteekenaar.

Namens de roepende Kerken van Steenwijk A en B,
Ds. WOLSINK, Voorz. Dr. HANIA, Voorz.
S. KETEL, Scriba. L. HOOGENKAMP, Scriba.

Classis Edam.

D. V. Donderdag 3 Aug. vergadering der Classe Edam te Monnikendam.

Punten voor het Agendum worden vóór 21 Juli ingewacht.

M. v. D. MAST, Cl. Corresp.

Edam, 3 Juli '99.

Classis Kollum.

De vergadering van de kerken dezer Classis zal D. V. gehouden worden op Donderdag 10 Augustus te Buitenpost, aanvang 9½ uur.

Punten voor het Agendum tijdig op te zenden aan den eerstondergeteekende.

Namens de roepende kerk te Oostermeer,

R. G. KAMANS, Praeses.

H. J. BILSMA, Scriba.

Oostermeer, 3 Juli 1899.

VERSLAGEN
DER VERG. VAN PROV. SYN.

Verkort overgenomen.

Kort Verslag van de Prov. Synode van Groningen,

7 en 8 Juni 1899.

Inzake de Dooptelen heeft de Prov. Synode uitgesproken, dat zij voorwerpen der tucht zijn, ernstig en aanhoudend door de opzieners vermaand moeten worden, om tot het doen van belijdenis te komen, wijl het niet houden van het H. Avondmaal eene zonde van ongehoorzaamheid is. Er worde echter geen leetijd vastgesteld voor het doen van belijdenis.

Met betrekking tot de vorming van a.s. dienaren des Woords kon zij zich in noodzaak met het voorstel van Dr. H. Bavinck vereenigen, zoodat zij het op de Generale Synode brengt met de uitdrukkelijke bepaling, dat het zeggenschap inzake de opleiding aan de kerken verblijve zonder het beginsel van vrije studie te vernietigen.

De concept-regeling voor de Zending kon niet besproken worden, omdat zij te laat was ontvangen. Toch sprak de Prov. Synode uit, dat bij de vaststelling dier regeling zooveel mogelijk de eenheid van methode en het gemeenschappelijke van den Zending-sarbeid bevorderd moest worden; en dat het recht van eene plaatselijke kerk zoo moest worden geregeld, dat de verantwoordelijkheid en het zeggenschap van al de kerken gehandhaafd wordt.

Inzake Art. 13 O. K. wenscht de Prov. Synode eene gemeenschappelijke kas, wier inkomsten verkregen worden door een omslag naar eene begroting door Algemeene deputaten op te maken en en door zeker procent van de dienaren des Woords.

De staking van de uitgave van »Het Kerkblad» zal aan de Generale Synode worden voorgesteld. (Kerkblad No. 27.)

Prov. Syn. van Gelderland.

Benoemingen en opdrachten, gedaan in de Prov. Synode, 7 en 8 Juni 1899 te Wageningen gehouden.

Naar aanleiding van het verslag van den curator der Theol. school en van den deputaat voor Hulpbehoevende kerken, is aan de Classes opgedragen, wel toe te zien, of er ook bij eenige kerk nalatigheid bestaat in het houden der vastgestelde collecten.

De kerken worden gewaarschuwd tegen het laten optreden van niet bevoegde personen, en met nadruk gewezen op het besluit der Generale Synode van 1896 Art. 134 (vgl. D. K. O. uitgave Feringa & Hessels bl. 21 en 22)

Benoemd is tot curator der Theol. school Ds. W. J. de Haas en tot diens secundus Ds. J. C. van Schelven, met opdracht de aandacht te vestigen op het laat rondzenden van het Curatoren-verslag en te trachten te bewerken, dat het voortaan vroeger verschijne. (Kerkblad No. 27.)

ONTVANGSTEN.

Inwendige Zending in Drente.

Ontvangen in Juli:

Gecollecteerd door de Bral:
Nijensleek f 1,50 en Wanperpeveen f 1,05.
Voorts van N. N. te N. f 10, N. te Beilen f 2,50, N. N. te B. f 0,50.
Gevoonden in 't kerkzakje te Gasselter-Nijeven f 10, idem te Nijeven f 1, van de Geref. Zendingssamenleving te Ennastil f 5 en van Ds. Kropveld te Waddingsveen f 1 met bijschrift:

„uit medelijden met het geestelijk arme Drente.” Gevoonden in 't kerkzakje te Gaast f 1,04, kerk Vlaardingen A f 10.

De milde gevers wordt dank gezegd. Verder houden wij ons vriendelijk aanbevelen voor ons, er is veel behoefte. Wij hopen, dat velen 't voorbeeld van Ds. K. zullen navolgen, want met zulke gaven gaat ook een gebed gepaard.

Namens Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Penn.

Diever, Juli 1899.

Voor de Inw. Zending en Bijbeloep.
in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen de volgende extra collecten:
Moerdijk f 4,76 Willemstad f 11,40
Almkerk - 44,15 Helmond - 2,51
Meeuwen - 2,88 Andel - 14,14
Tilburg - 13,20

Door Ds. J. H. Binneba de volgende giften:

Uit de catechistiebus te Helmond - 2,50
Gevoonden i/h kerkzakje te Goes - 2,-
Van A. v. L. te S. - 1,-
Collecte te Wolfartsdijk - 26,31

Door Ds. J. v. Haeringen:

Gift v d firma v. H. te Dedemsvaart - 95,-
Bij ondergeteekende ingekomen:

Gift van J. M. te G. - 25,-
Gift van O. K. te Oosterpolder (Gron.) - 2,50

Jaarlijksche bijdrage v/d Geref. kerk Vlaardingen A - 5,-
Extra gift van idem - 10,-

Voorts ontving Ds. J. H. Binneba in Mei de volgende giften, welke door omstandigheden nog niet waren verantwoord:

Van de Geref. Zendingssamenleving te Goes - 15,-
Collecte o/h feest v/d Geref. J. v. te Putten - 2,50

Evenzo ontving nog Ds. J. A. Goedbloed:
Gift v/d Jongedochtersver. »Martha» te Nieuwendijk - 5,-

Uit de Zondagsschoolbus te Schoondijke - 2,50
Van de Geref. kerk te Naaldwijk - 2,50

Van de Zendingssamenleving te Journe - 15,-
Zeer dankbaar zijn deputaten voor deze bewijzen van liefde en belangstelling voor den arbeid der Inw. Zending. Inzonderheid verblijdende ons het bijschrift bij de gift van J. M. te G.

Het is als volgt: »De Heere zegene al den arbeid in Zijn Naam diär verricht en nog te verrichten tot eer en glorie van zijnen grooten Naam, tot heil van zondaren en al den arbeiders tot blijdschap.» Moge zulk een belangstelling en gebed maar veel worden gevonden. Dat geeft ons moed en is eene ware verkwikking in den vaak moeilijken arbeid.

Namens Deputaten,
J. C. C. VOIGT, Penningm.

Raamsdonk, 3 Juli '99.

Voor de Theologische School.

De coll. van de kerk te:
Tzummarum f 6,08 Kootwijk f 3,-
Kampen, C. MULDER,
1 Juli '99. Wn. Penn.

Voor de Zending.

Door Ds. Bos, gecoll. bij gel. der Bijbelzending in de leerkerk der Geref. kerk A te Bedum f 28,35

Door Ds. Goria, gev. in 't kerk. te Vroomshoop - 4,-
Door Hoofddonderd. Romner, in 't busje der Chr. School te Winschoten - 5,-

Door Ds. Bakker, gev. in 't kerk. te Bunschoten A, v/d Zend. op Midden-Java - 1,-

Door Mej. v. Lente, uit 't busje der Chr. Jonged.-Ver. te Almelo - 6,-

Van J. v. Lankamp te Almelo - 3,-
Door J. Steenk, uit de Schoolbus te Naaldwijk - 22,-

Door Ds. v. d. Berg te Slidrecht, gev. in de coll. voor 't Hospit. van Dr. Scheurer - 12,50

Door idem, snippergeld van P. Rijdsdijk, voor idem - 13,50

Door Mej. M. W. Offringa te Groningen uit de Zend. busjes - 37,-

Door Ds. Postema, gev. in 't kerk. te Warffum - 3,50

Door Ds. Los, van Johan Liefding en Jacob Stokdijk te De Lier 3000 gebr. postzegels.

Pinkstercollecte:
Vroomshoop f 14,25 Schermerhorn f - 51

Musselkanaal - 18,25 Kolhorn - 1,30

Valthermond - 7,65 Schagerbrug - 1,32

Sellingen - 3,36 Alkmaar, nagift in Tzummarum ex. port. - 6,27 de coll. - 1,-

Noord-Scharwoude - 10,80 Naaldwijk - 45,50

Oosterend (Texel) - 35,60 Zuidwolde - 9,-

Krabbendam - 8,42 Blokzijl - 32,67

Anna-Paulowna - Hardinxveld - 9,88

Polder - 4,33 Schoonrewoerd - 10,17

N. B. Alles wat na heden, 25 Juni, inkomst, zal D. V. in het volgend nummer vermeld worden.

Bij Ds. Lion Cachet ingekomen:

Door A. Verney, v/d 2½ Centaer, te Dubbeldam f 4,26

Door J. A. de H. coll. Ger. Jongel.-Ver. te Eernewoude - 1,61

Door Ds. Maan te Vreeland, stationsbus te Nieuwsluis - 90

Door idem, dit te Loenen-Vreeland - 1,25

Door Ds. Elders te Wolphaartsdijk - 2,-

Van den hr. V. B. te Rotterdam voor het Hospit. van Dr. Scheurer - 2,50

Voor de Heidenbode:
Door H. Waterink te Bergentheim - 1,-

V/d Geref. kerk te Bierum - 1,08

Door A. Verney te Dubbeldam - 3,24

Door Ds. Ringnalda te Haarlem - 1,80

Van F. Voorhof te Mulderberg - 1,-

Door dhr. Boersma te Meppel v/d hr. Kok te Heerde - 1,-

Door Ds. Harkema te Nieuw-Leuzen - 2,16

Door Ds. Felix te Roden - 1,25

Door Ds. Kolthoff te Veldhuizen, Gr. B. - 67,-

Door dhr. Belgraver te Wanswerd - 12,90

Doersborgh, 28 Juni 1899. B. DE MOEN, Quaestor.

Stichtelijke Lectuur.

De Heere is God.

Ik formeer het licht, en schep de duisternis. Ik maak den vrede en schep het kwaad. Ik, de Heere, doe al deze dingen. Jes. 45 : 7. Amos 3 : 6.

God verklaarde door deze woorden, dat Hij de alleen ware God is. Deze verklaring moest Cyrus, zijn gezalfde, die geroepen was, om Israël uit de Babylonische gevangenschap te bevrijden, voor den dienst der afgoden, die zijne voorvaders geëerd hadden, zoowel als voor zelfverheffing bewaren.

Het is eene groote waarheid, die, helaas! steeds zoo weinig erkend en ter harte genomen wordt: n.l. dat »Jehova», de Gods des Bijbels, God is en niemand meer. Hij is de alleen ware en levende God, die ons en alles geschapen heeft, dien wij liefhebben en aanbidden, vrouwen en gehoorzamen moeten.

Hem recht te erkennen, sluit niet alleen de erkenning in, dat Hij de ware en eenige God is, maar ook, dat Hij over alles regeert, onbeperkte heerschappij heeft, en niets zonder Hem geschiedt, of geschieden kan. »Ik formeer het licht en schep de duisternis. Ik maak den vrede en schep het kwaad. Ik, de Heere, doe al deze dingen.»

De woorden »vrede» en »kwaad» wijzen op voor- en tegenspoed. — »Vrede» wil toch niet alleen zeggen, wat er doorgaans en in 't algemeen onder verstaan wordt; maar geeft te kennen al, wat goed en aangenaam is, m. a. w. alle zegeningen.

Het woord »kwaad» beteekent hier niet het kwaad der zonde, of het kwade in 't algemeen; want God is niet de bewerker van de zonde; maar de gevolgen en de straffen der zonde: n.l. het tegenovergestelde van vrede, als krijg, hongers, zwaard en pestilentie, allerlei nood en tegenspoed. Tot bewijs, dat het woord »kwaad» hier niet de zonde zelf, maar allerlei ellende beteekent, slaan wij eenige plaatsen van de Heilige Schrift op, waarin dit woord voorkomt en zijne bedoeling eene onbestredene is.

In Gen. 40 : 7 vraagt Jozef aan zijne medegevangenen: »Waarom zijn uwe aangezichten kwalijk gesteld?» In Deut. 31 : 17 spreekt God zijn misnoegen uit over den afgodendienst, waarin Hij Israël vervallen zag. »Zoo zal mijn toorn te dien dage tegen hetzelfde ontsteken, en Ik zal hen verlaten, en mijn aangezicht van hen verbergen, dat zij ter spijze zijn en vele kwaden en benauwdheden zullen het treffen; dat het te dien dage zal zeggen: Hebben mij deze kwaden niet getroffen, omdat mijn God in het midden van mij niet is?» En Job 2 : 10 lezen wij: »Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen?»

Hier wordt het woord »kwaad» het best verklaard door zijne tegenoverstelling tegen het woord »goed», waaruit duidelijk blijkt, dat niet de zonde, maar hare vruchten als nood en tegenspoed bedoeld worden; wel ramp en tegenspoed, maar geen zonde, liet God over Job komen.

God is volkomen heilig. Hij haat de zonde. Is haar vijand; en reeds daarom kan men niet aannemen, dat Hij de zonde, iets, wat Hij haatte, iets, wat geheel tegen Hem in verzet komt, schiept. Hij belet veeleer de zonde, en verstoort de werken des duivels; Hij, die zelf in onze natuur om der zonde wil en door haar zoo ontzettend geleden heeft en haar macht gefnuikt en verdelgd heeft. Als Jehova niet regeerde en niet de zonde verstoortte, hoe zou de stroom der ongerechtigheid wassen en hoe verschrikkelijk zouden zijne golven zijn! De duivel is de bewerker der zonde, en de menschen lieten en laten zich door hem tot haar vervoeren; daarom zijn alle zonden der menschen ook hun schuld en schande. God bewijst ook in het feit, dat de gevolgen der zonde niet uitbliven, maar zich in allerlei jammeren openbaren, dat Hij haar haat en verfoeit. Hij werkt niet de zonde; maar doet haar vruchtbaar in allerlei ellende zijn, als hare gevolgen en straf, waarin Hij niet alleen zijne heiligheid en rechtvaardigheid, maar ook zijne liefde openbaart. Wat ons tekstwoord zegt, wordt ons ook in eene andere plaats der Schrift geleerd: Amos 3 : 6. »Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet?» Het woord »kwaad» beduidt weder niets anders, dan tegenspoed en straf, die God om der zonde wil over zijn volk komen liet, tot hunne verbetering. God wilde, dat zijn volk de ellende, waarin het verkeerde, als eene tuchting van Hem zou beschouwen en ter harte nemen.

Het woord Gods in onzen tekst wederlegt eene andere dwaling, die reeds van dien tijd, den tijd van den profeet Jesaja, dagteekende; n.l. dat er twee Goden zijn, een goede en een booze; een goede God van wien alles goeds komt, en een booze, aan wien men den oorsprong der zonde en hare gevolgen toeschrijft. Wie gevoelt echter niet, dat de woorden *boos* en *God* elkander uitsluiten! Delitzsch zegt: »Deze woorden (Jes. 45 : 7) tot den Perzischen Koning

Cyrus gericht, stellen zich tegen de Perzische leer van eenen goeden God (Ormuzd), die het goede geschapen zou hebben en van eenen boozen God (Ahriman), van wien het booze zijn oorsprong zou hebben. Wij kunnen niet nalaten, hierbij op te merken, dat het eene steeds vergeefsche poging, is waarvan wij derhalve hebben af te zien, n.l. den oorsprong der zonde uit te verschonen.»

Onze voornaamste vraag moet niet zijn: hoe is de zonde ontstaan, en vanwaar komt zij? Maar, hoe kunnen wij van haar verlost, en hoe kan zij verdelgd worden? Velen gelijken den man, die, terwijl het huis reeds in vlammen staat, in plaats van te vluchten en zijn leven te redden, eerst ontdekken wil, waaraan de brand te wijten is.

De verklaring des Heeren in onzen tekst leert ons, dat er geen toeval is, dat niets van zelf geschiedt; maar alles onder Gods bestuur en naar zijn raad plaats grijpt. Hij regeert over alles; niets kan geschieden, zonder dat Hij het gedooft; alles geschiedt onder zijne oogen, naar zijne eeuwige plannen, zijne Goddelijke voorzienigheid, zijn toelating en wil. Deze regeering Gods strekt zich veel verder uit, dan wij gewoonlijk denken of gelooven, zoodat zelfs geen musch van het dak valt, zonder dat de Vader in den hemel het weet, wat meer zegt, het wil, en al de haren van ons hoofd geteld zijn door Hem (Matth. 10 : 29, 30). Deze waarheid is een groote troost voor de geloovigen. Ongelukkig echter en zonder waren troost zijn zij, die aan de Godsregeering niet gelooven, die van toeval droomen en van een noodlot gewagen. Laat ons gelooven, dat alles, wat ons overkomt niet alleen onder 's Heeren bestier ons treft, maar ook openbaring is van zijn wijzen en genadigen raad; hetzij gezondheid of krankheid, rijkdom of armoede, eer of schande, vreugde of droefheid, leven of dood. Bij alles heeft God een doel, dat hij bereiken wil en zal. — Als er geen toeval is, dan is er ook geen blind, onafwendbaar noodlot; maar alles, wat er geschiedt, doet God, en altijd omdat het zóó recht, wijs en goed is. »Ik formeer het licht en schep de duisternis. Ik maak den vrede en schep het kwaad. Ik, de Heere, doe al deze dingen.» Wij gelooven aan 't bestuur van God, die niet slechts de schepper, maar ook de regeerder en bewaarder aller dingen is, en wij weten dat den genen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, n.l. den genen, die naar zijn voornemen geroepen zijn.

NOTTEN.

Schriftbeschouwing.

Het heilig Evangelie naar Johannes. LXXXIII.

Hoofdstuk IX.

Zij brachten hem tot de Farizeën, hem namelijk, die te voren blind geweest was, 13. Dat de Farizeën, tot welke zij dezen man brachten, een rechterlijk lichaam vormden, laat zich niet bewijzen; waarschijnlijk waren het in eene of andere Synagoge bijeengekome ne bekende ijverers voor het Farizeïsme, tot wie zij dezen man brachten. En het was Sabbat, als Jezus het slijk maakte, en zijne oogen opende, 14. Deze opmerking verklaart de handelwijze der genen, die den genezene tot de Farizeën brachten. Jezus had in hunne oogen den Sabbat geschonden, door den blinde op een Sabbat te genezen. Zij wilden Hem daarom, de dezen man bewezene weldaad, met eene aanklacht wegens Sabbatschennis vergelden. De Farizeën dan vroegen hem ook wederom, hoe hij ziende geworden was. En hij zeide tot hen: Hij leide slijk op mijne oogen, en ik wiesch mij, en ik zie, 15. De genezene antwoordt zoo kort mogelijk; hij zegt niets meer dan het hoogst noodige, en is nog beknopter in zijn verhaal dan zoo even. Dit verklaart zich daaruit, dat hij zeer goed begint te begrijpen, waarom het met het ondervragen te doen is. Hij kan kwalijk zijne minachting verbergen voor wie de hem bewezene weldaad tegen zijn weldoener willen keeren. Sommigen dan uit de Farizeën zeiden: deze mensch is van God niet; want Hij houdt den Sabbat niet. Anderen zeiden: hoe kan een mensch, die een zondaar is, zulke teekenen doen? En er was tweedracht onder hen, 16. De aanwezige Farizeën gaan van verschillend uitgangspunt uit. Sommigen redeneeren aldus: wie op een Sabbat slijk maakt, kan niet uit God zijn, en wie niet uit God is, kan geen blindgeborene de oogen openen; daarom kan dit wonder niet geschied zijn. Als het uitgangspunt wel gekozen is, is de redeneering bondig, en staat de slotsom vast. 't Is echter altijd gevaarlijk om van een begrip te besluiten tot het al dan niet geschied zijn van een feit; men kan dit zien aan de geleerden onzer eeuw, die naar de wijze der Farizeën handelen, en niet tot het wonder kunnen komen, omdat

zij uitgaan van een begrip. Beter doen zij, die zich bij het feit nederleggen, en van het feit uitgaande, besluiten, dat Jezus geen zondaar kan zijn, omdat Hij alsdan het teken niet had kunnen doen. De tweedracht, die er naar aanleiding van het verschil van meening in den kring dezer Farizeën ontstaat, is een hoopvol verschijnsel; reeds beginnen licht en duisternis zich te scheiden. Zij zeiden wederom tot den blinde: gij, wat zegt gij van Hem, dewijl Hij uwe oogen geopend heeft? En hij zeide: Hij is een profeet, 17. De vraag, den genezene gedaan, heeft tot strekking om hem een of ander woord te ontlokken, dat tot voorwendsel kan dienen, om zijne geloofwaardigheid in twijfel te trekken. De blinde is echter gelukkig te spaarzaam in woorden, om gemakkelijk in den strik van zijn eigen woord gevangen te worden. Hij vergenoegt zich met te zeggen, dat Jezus een profeet is, een mensch van God gezonden. Anders had Jezus toch zijn wonder niet aan hem kunnen doen.

De Joden dan geloofden van hem niet, dat hij blind geweest was, en ziende was geworden, totdat zij geroepen hadden de ouders desgenen, die ziende geworden was, 18. De Joden, dat is, de partij, die Jezus het meest vijandig is, hebben kennelijk het overwicht en belasten zich met het onderzoek. Zij vermoeden, dat er tusschen Jezus en den blinde eene geheime afspraak bestond; de man zou zich slechts blind gehouden hebben om, tegen eene behoorlijke belooning voor zijnen dienst, Jezus gelegenheid te geven zich als wonderdoener voor te doen. Daarom laten zij 's mans ouders ontbieden. En zij vroegen hem zeggende: is deze uw zoon, welken gij zegt, dat hij blind geboren is? Hoe ziet hij dan nu? 19. Hunne vragen, of hij hun zoon is en of hij blind geboren is, worden echter toestemmend beantwoord. De vijanden moeten nu wel tegen wil en dank in gelooven. Maar op de vraag: hoe ziet hij dan nu? durven de ouders niet te zeggen, wat zij weten. Zijne ouders antwoordden hun, en zeiden: wij weten, dat deze onze zoon is, en dat hij blind geboren is, 20; maar hoe hij nu ziet, weten wij niet, of wie zijne oogen geopend heeft, weten wij niet; hij heeft zijnen ouderdom, vraagt hemzelve; hij zal van zichzelf spreken, 21. Het lafhartig gedrag der ouders, terecht een voorspel geheelen van de houding, die het geheele volk straks aannemen zal, verklaart zich uit de vrees om uit de Synagoge geworpen te worden. Dit zeiden zijne ouders, omdat zij de Joden vreesden; want de Joden hadden alreeds te zamen een besluit gemaakt, zoo iemand Hem beled, de Christus te zijn, dat die uit de Synagoge zou geworpen worden, 22; daarom zeiden zijne ouders: hij heeft zijnen ouderdom, vraagt hemzelve, 23. De Joden hadden reeds onderling besloten om den belijder van Christus uit de Synagoge te werpen; 't was niet bloot eene onderlinge afspraak, maar alreeds een algemeen bekend besluit. Die uit de Synagoge geworpen werd, mocht haar in de eerste dertig dagen niet weder bezoeken, ook moest hij het verkeer met zijne huisgenooten en bloedverwanten staken. Deze straf-tijd kon ook verlengd worden.

(Wordt vervolgd.)

VAN ANDEL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waarde Friend,

Als er gesproken wordt van »ontwikkeling van het diaconaat», moet m.i. voor alles de vraag gesteld worden: wat zit er in het diaconambt, dat er, tot nog toe, niet is uitgekomen, en dus »ontwikkeld» moet worden?

Want ontwikkeling wil niet zeggen: iets van buiten aanbrengen, maar hetgeen in een onderwerp is, en dat, door welke oorzaken ook, nog niet aan het licht of tot vollen wasdom is gekomen. tot volle openbaring of tot volledigen wasdom te brengen.

Nu kent men den oorsprong van het diaconambt en ieder kan het in Hand. 6 lezen.

Het is evenals het leeren en regeerambt in het Apostelschap opgesloten, en op gezag der Apostelen in de kerk ingesteld. Op zichzelf beschouwd, is het een ondergeschikt ambt, nergens anders toe dienende dan om de gaven, die in de gemeente, voor de armen gegeven worden, op behoorlijke wijze uit te deelen, en aan die uitdeeling alle zorg te wijden.

Dat het diaconambt echter geen onbeduidend ambt is, blijkt wel uit het feit, dat de Apostelen, ziende, dat de bediening des Woords en de bediening der armen een te veel omvattende taak was om die in ééne hand te laten, tot de discipelen zeiden: »Ziet dan om, broeders, naar zeven mannen uit u, die goed getuigenis hebben, vol des Heiligen Geestes en der wijsheid, welke wij mogen stellen over deze noodige zaak.» Hand. 6 : 3.

Hieruit zien we, dat het tot de verbastering van het ambt behoort, bij de verkiezing van diakenen alleen te letten op administratieve bekwaamheden, maat-

schappelijke positie en — zuinigen aard. Deze dingen mogen zeker niet uit het oog verloren worden, maar zij vormen toch niet de hoofdzak. En al geven we toe, dat er zulke diakenen als de eerste zeven niet meer bestaan, toch mag in geen geval uit het oog verloren worden, dat bij de keus van diakenen ook wel degelijk behoort gelet te worden op geestelijke gaven en vroomheid des levens. Daar wijst Paulus ook nadrukkelijk op, als hij zegt: 1 Tim. 3 : 8—13: »De diakenen insgelijks moeten eerbaar zijn, niet tweestongig, niet die zich tot veel wijn begaven, geen vuil gewin zoekers, houdende de verborgenheid des geloofs in eene reine consciëntie. En dat deze ook eerst beproefd worden, en dat ze daarna dienen, zoo ze onbestraffelijk zijn. Ook komt in aanmerking, welke vrouwen zij hebben. De vrouw zou zelfs een hinderpaal kunnen wezen, voor de verkiezing tot diaken, want »de vrouwen insgelijks moeten eerbaar zijn, geen lasteressen, wakker, getrouw in alles. Dat de diakenen eener vrouwe mannen zijn, die hunne kinderen en hunne eigene huizen wel regeeren.»

Bekend is het, dat, in den eersten tijd, behalve bij het uitdeelen der aalmoezen, ook andere werkzaamheden aan het diaconambt verbonden waren; waarvan nu nog het overblijfsel te zien is bij de bediening des H. Avondmaals, waarbij ook de diakenen als dienaren aan de tafel optreden.

Maar toen de verbastering der kerk toenam en de hiërarchie zich begon te openbaren, we den de bisschoppen geacht boven de presbyters te staan, en deze laatste wederom boven de diakenen. Ook kwam er twist over de vraag: of in eene kerk wel meer dan zeven diakenen mochten zijn, daar toch de Apostelen er maar zeven hadden doen verkiezen. Men zag echter in, dat dit voor groote kerken toch niet aanging. De kerk van Constantinopel had ten tijde van Justinianus wel honderd diakenen.

Men moet hier echter bij in het oog houden, dat in dien tijd de diakenen ook de kerkelijke kas beheerden, iets waar van in den Apostolischen tijd geen sprake was, en waaromtrent de Apostelen ook geene voorschriften hebben gegeven.

Voorts moesten de diakenen de bisschoppen en de presbyters bij den openbaren eeredienst ter zijde staan. De diakenen moesten de kerkelijke gebeden opzeggen, en de verschillende afdeelingen van de godsdienstoefening aankondigen. In de Westersche kerk moesten ook de Evangelien door de diakenen gelezen worden.

In dit tijdperk (4e en 5e eeuw) was reeds een streven merkbaar naar uitbreiding van de macht der diakenen. Werden zij, bij het opkomen der hiërarchie beschouwd als onder de presbyters (ouderlingen) te staan, van hun kant streefden ze er echter naar om boven de ouderlingen te staan. Ook kwam toen de onderscheiding op tusschen: diaken en aarts-diaken; de laatste stond hooger dan de eerste, kwam gedurig met den bisschop in aanraking en achtte zich hooger geplaatst dan de presbyter. In later tijd werd, zoowel in de Grieksche als in de Roomsche kerk, de diaken geacht tot de gewone geestelijkheid te behooren, waartoe hij dan ook de wijding des bisschops ontvangt. Hij staat echter op den laagsten trap der hiërarchie, en moet bij het bedienen der mis, of andere kerkelijke plechtigheden de priesters behulpzaam zijn.

Hoe het diaconambt, na de Reformatie, met name in de Nederlandsche Gereformeerde kerken is opgevat en de bevoegdheden en werkzaamheden, in de Kerkenordeningen, zijn omschreven, heb ik u reeds vroeger medegedeeld.

En nu is m.i. de stand van zaken zoo:

1°. Dat moet aangetoond en bewezen worden: dat er in de Kerkenordeningen bepalingen voorkomen die het diaconambt belemmeren, tot volle ontwikkeling te komen naar den Woorde Gods; m. a. w., dat de diaken in de thans bestaande Gereformeerde kerken zijn ambt niet naar behooren, of naar den eisch van Gods Woord, kan waarmaken.

2°. Dat het, om het diaconambt tot volle ontwikkeling te brengen, noodig is op te richten diaconale Classes, en, in voortgaande lijn, ook Prov. Synodes, ten laatste ook een Generale, Diaconale Synode, met bevoegdheid om voor de kerken bindende besluiten te nemen, en dat zulk een rechtstoestand der diakenen in overeenstemming is met het Gereformeerd kerkrecht en met den aard van het diake ambt, zooals het in Gods Woord is geteekend.

Gij hebt zeker ook het keurig en doorwrocht referaat van Ds. Oranje, op een Zuid-Hollandsche conferentie voorgedragen en in De Bazuin medegedeeld, gelezen. Het beter en duidelijker te zeggen dan Ds. Oranje het deed, is mij niet gegeven. En daarom doe ik er ook verder het zwijgen toe.

Alleen wil ik nog opmerken, dat zulk een diaconale macht de botsingen in ons kerkelijk leven ook noodeloos zou

vermeerderen. De meeste kwesties toch kunnen herleid worden tot machtskwesties. Indien plaatselijke kerken vrij en zelfstandig moeten blijven, dan is het zeker ook wel in het stuk der armenverzorging. Ook van de kerken geldt het: rijken en armen ontmoeten elkander, de Heere heeft ze beide gemaakt. Of wat zou men zeggen, zoo eens een »meerdere diaconale vergadering» het bindend besluit nam, dat meer gegoede diaconieën niet mochten potten of, deffiger uitgedrukt, niet mochten kapitaliseeren, maar wat ze overhielden moesten storten in een algemeene kas, ten nutte van hulpbehoevende diaconieën; of wanneer de diaconie eener plaatselijke kerk eens het bindend besluit nam, dat elke maand een extra-collecte voor de diaconie, in de openbare godsdienstoefening, moest gehouden worden. Moest de kerkeraad zich daar dan maar lijdelijk bij neerleggen; en zoo hij eens neen zeide, wat moest er dan gebeuren?

Ontwikkeling van het diaconambt acht ik een schoone en noodige zaak, maar dan zij het eene ontwikkeling in overeenstemming met de natuur van het ambt.

De diaken is (het woord drukt het reeds uit) dienaar; de ouderling is opziener. Opziener over alles, over geheel de gemeente en alle hare belangen.

Deze verordening Gods mogen wij niet wederstaan, maar wij moeten, zoo veel het nog kan, het voorbeeld volgen der Apostolische kerken.

Ontwikkeling moet er komen allereerst van het begrip: barmhartigheid.

O, hoeveel kan er nog uit dat begrip afgeleid worden, wat tot heden toe, niet tot zijn volle recht kwam. Denk slechts aan de vele »stille armen», aan die »waardijk weduwen» zijn, aan zwakken, kranken en aan alles wat op hun verzorging en verpleging betrekking heeft. Wat zal er nog veel moeten gebeuren, eer het smadelijke en vernederende van het »trekken» uit het bewustzijn van schuchtere en teergevoelende Christenen is weggenomen. Wat een omkeering in de openbare meening zal er nog moeten komen, eer men het behoorlijk en naar Gods Woord zal vinden, dat rijkere diaconieën de arme heiligen in andere kerken te hulp komen, niet volgens eenig wets-artikel, maar naar den eisch van de gemeenschap der heiligen en den dienst der barmhartigheid in de kerk des Heeren.

En nu weet ik wel, dat men van dit en zooveel andere dingen meer zeggen kan: het zijn mooie theorieën en fraaie bespiegelingen, maar die ons niet veel verder brengen.

En ook weet ik zeer goed, dat de broeders diakenen elk oogenblik voor moeilijke gevallen komen te staan. Maar dan is de aangewezen weg, zulke gevallen aan het oordeel des kerkeraads te onderwerpen. Indien bij al zulke gevallen maar in het oog gehouden wordt, dat de diaken is een uitdeeler. Geen geldschiet, geen credietgever, maar een uitdeeler, van alles wat hij heeft uit te deelen; dat hij alle ellendigen, alle nooddruffigen helpen mag en moet, zoo de gemeente hem daartoe in staat stelt. Vaste gedeeltes of geheel onderhoud, is alleen voor weduwen en weezen. Maar zoo er dan nog overblijft, dan is m.i. de diaken zoo vrij, als de barmhartigheid vrij is.

In dezen zin is er, naar het mij voorkomt, nog onnoemelijk veel te ontwikkelen, en is het diaconaat, om dit woord nu eens te gebruiken, nog lang niet wat het behoort te zijn.

Het spreekwoordelijke »Juffrouw gaat u mee naar de bedeeeling», herinnert nog aan zooveel smartelijke toestanden er misstanden uit vroeger dagen, die zoo niet op eens kunnen overwonnen worden. En daarom: ontwikkeling in de goede richting, en van hetgeen nog niet ten vollen wasdom kwam.

Doch ik moet eindigen en meen nu genoeg gezegd te hebben, om u te doen gevoelen, waar het over gaat, als gij in onze bladen leest van de »ontwikkeling van het diaconaat.»

T. t.
GISPEN.

AAN DE REDACTIE VAN »DE BAZUIN.»

Het zij mij vergund, U het volgende aan te bieden, met beleefd verzoek, dit in het eerstvolgende nummer van uw blad te willen opnemen.

In het laatste nummer (de Bazuin van 30 Juni) is Prof. Bavinck opgekomen tegen eene mededeeling over zijn bekend voorstel, die gedaan en gehandhaafd was in de Heraut van 4 en 25 Juni l.l. Daar nu de substantie dezer mededeeling slechts van mij kon afkomstig zijn, ligt het zeker op mijn weg, te dien aanzien de noodige inlichting te geven. Niet om te herhalen, wat Prof. Bavinck reeds gezegd heeft; maar om zijne »Rectificatie» met een paar bijzonderheden aan te vullen, en haar daardoor zelve nog eenigszins te rectificeren.

Immers, uit de eerste 14 alinea's van de genoemde »Rectificatie» zou de lezer, zij het ook tegevoel de bedoeling van den schrijver zelve, lichtelijk kunnen en misschien wel moeten afleiden, dat de Heraut voor zijne mededeeling geen genoegzamen grond had, terwijl men voorts nog zou kunnen denken: dat de brochure van Prof. Bavinck, vóórdat zij gepubliceerd was, aan Prof. Kuyper en

mij reeds bekend was, zoo al niet geheel, dan toch wat de hoofdpunten aangaat; en dat een aan de publicering van het voorstel voorafgaand overleg op eene wegering onzerzijds zou zijn afgesluit.

Al zulke gevolgtrekkingen nu, die Prof. Bavinck natuurlijk niet voor zijne rekening zou nemen, maar waartoe zijne woorden toch wel eenige aanleiding geven, zouden zonder twijfel onjuist zijn, niet de feiten zelve in strijd.

Van het hier bedoelde voorstel hebben Prof. Kuyper en ik voor het eerst iets gehoord door een brief van Prof. Bavinck aan mij van 5 Jan. 1899, waarin aan de mededeeling van het voorstel zelf o.a. voorafging: „Dit wetende (nl. dat de zaak der opleiding tot den dienst des Woords op de aanstaande Generale Synode aan de orde zou komen), heb ik eene brochure geschreven en daarin een voorstel opgenomen in betrekking tot Theol. School en Vrije Univ. Op eene vergadering van Curatoren en Hoogleraren gister en eergister alhier gehouden, mocht dit voorstel de algemeene instemming verwerven. De brochure gaat daarom de volgende week de wereld, of althans de kerken in. Vooraf wilde ik gaarne weten, of het ook uwerzijds aanbeveling en steun kan vinden. Daarom verzoeke ik U vriendelijk, van het volgende kennis te willen nemen, er met Kuyper over te willen spreken en mij dan uw oordeel kortelijk te doen weten.”

Van achteren blijkt nu, dat hetgeen die brief over de publicering van brochure en voorstel bericht, minder juist was uitgedrukt. Het is zeer begrijpelijk, dat de schrijver zich dit thans niet meer herinnert. Maar het is zeker niet minder begrijpelijk, dat Prof. Kuyper en ik in die woorden gelezen hebben, dat de brochure voor publicatie geheel klaar was, daar zij anders toch wel niet binnen ééne week in ieders handen zou kunnen komen. Voo zoover de gewraakte mededeeling van de *Herant* (dat de brochure, toen wij er kennis van kregen, „reeds gedrukt gereed lag en binnen eene week de wereld inging”) eene „onwillekeurige vergissing” was, of eene „voorstelling der zaken geheel bezijden de waarheid,” kan dit niet op onze rekening gesteld worden. De „voorstelling” (dat de brochure „binnen eene week de wereld inging”) was geheel en letterlijk van den schrijver zelve; en daarin had dan de „vergingssing” haren grond.

Op dien brief van 5 Jan. is door mij terstond geantwoord. En al weet ik nu de woorden van mijn schrijven mij natuurlijk niet meer te herinneren, ik weet toch wel, dat dat antwoord geenszins weigerde, over het bedoelde voorstel in overleg te treden. Juist intendeel, ik verklaarde mij, ook uit naam van Prof. Kuyper, daartoe bereid. Alleenlijk, wij verklaarden tevens, dat wij niet binnen enkele dagen ons oordeel zouden kunnen geven, daar wij een voorstel, dat voor de geheele Vrije Universiteit van zoo ingrijpenden aard was, niets konden zeggen, zonder voorafgaand overleg met onze collega's en curatoren; te meer, omdat de voorsteller zelf zijne collega's en curatoren reeds had geraadpleegd.

Tegen onze verwachting werd mij daarop door Prof. Bavinck in een brief van 9 Jan. geantwoord, dat hij mededeeling van zijn voorstel aan onze collega's en curatoren vóór de uitgave zijner brochure niet wenschte, en dus, daar wij zulks wel noodig achtten, zijne brochure nu zoo spoedig mogelijk zou uitgeven.

„Ik had daarvoor” (schrijft Prof. Bavinck in zijne „Rectificatie”) „verschillende redenen, en deelde die mede, maar het mocht tot geen overeenstemming leiden. Men mag dus niet zeggen, dat er geen overleg gewild is. De waarheid is, dat de poging tot overleg, daargelaten nu waar de schuld ligt, mislukt is.”

Laat mij hierbij nog aantekenen, dat hij, gelijk wederom zeer begrijpelijk is, zich de datum's niet precies meer herinnert. De bedoelde redenen, drie in aantal, heeft hij zonder twijfel aan mij medegedeeld. Maar eerst in een brief van 12 Febr., toen de brochure reeds sedert 14 dagen in ieders handen was, en toen dus voorafgaand overleg of overeenstemming niet meer mogelijk was. Daarom h b ik toen niet geantwoord, dat en waarom ik die redenen ongegrond achtte. Dat zou doelloos geweest zijn, toen er aan de zaak zelve niet meer te doen was.

Ten slotte nog eene mededeeling, om te voorkomen, dat het bovenstaande na soms aanleiding geve tot verkeerde gevolgtrekking. Men zou kunnen denken, dat het reeds vaak genoemde voorstel de hoogleraren van de Theol. School en die van de Vrije Universiteit zóó van elkander verwijderd had, dat zij daardoor als twee partijen min of meer vijandig tegenover elkander staan.

Daarom is het mij aangenaam, te kunnen besluiten met de verzekering, dat dit geenszins het geval is. Op dit oogenblik is er zeker een verschil in zake de opleiding, en, de vraag nu daargelaten, of er in hoeverre dit verschil al dan niet principieel is, we zijn eenzijdig vóór en anderzijds tegen het gedane voorstel. Maar ik zou wel wenschen, dat ieder eens inzage kon nemen van de brieven, die Prof. Bavinck en ik daaroer gewisseld hebben, of getuige had kunnen zijn van onze samenspreking, toen hij in April l.l., ter gelegenheid van eene vergadering voor de Zending, mij het genoegen deed van bij mij te logeeren. Moge slechts op de komende Synode, bij de beradslaging, geest en toon even broederlijk en vriendschappelijk zijn.

F. L. RUTGERS.

Amsterdam, 1 Juli 1899.

AAN PROF. DR. H. BAVINCK.

Hooggeachte Broeder!

In de laatste *Bazuin* verklaart gij, hetgeen dezerzijds over het gemis aan voorafgaand overleg gezegd was, voor onjuist, ja voor bezijden de waarheid.

Vergun mij daarom uw geheugen terug te roepen naar hetgeen gij op 5 Januari j.l. aan onzer beider vriend Prof. Dr. Rutgers, met het verzoek het ook aan mij

mede te deelen, scareeft: Ziehier uw eigen woorden; letterlijk aangehaald:

„In de kerken leeft het zeer verklaarbare verlangen voort, om de bestaande verschillen over de opleiding tot den Dienst des Woords tot eene definitieve oplossing en beslissing te brengen. In Groningen werkt men in onderscheidene Classen in dien geest (zie b. v. „Vrije Kerk” Dec. '98); en van uit Groningen komt de zaak zeker op de Synode. „Dit we'ende, heb ik eene brochure geschreven, en daarin een voorstel opgenomen in betrekking tot Theol. School en Vrije Univ. Op eene vergadering van Curatoren en Hoogleraren, gister en eergister alhier gehouden, mocht dit voorstel de algemeene instemming verwerven. De brochure gaat daarom de volgende week de wereld, of althans de kerken in. Vooraf wil ik gaarne weten, of het ook uwerzijds aanbeveling en steun kan vinden. Daarom verzoeke ik u vriendelijk, van het volgende kennis te willen nemen, er met Kuyper over te willen spreken en mij dan uw oordeel kortelijk te doen weten.”

Dit schrijven werd hier Vrijdag den 6en Januari j.l. ontvangen, en wij vernamen alzoo op 6 Januari, dat uwe brochure uiterlijk Zaterdag den 14en Januari, dat is acht dagen later, niet ter perse, maar „de wereld inging.”

Er stond zelfs niet bij; tenzij gij ernstige bedenkingen mocht hebben. Het stond er absoluut. En als reden van die stellige verschijning uwer brochure, binnen uiterlijk acht dagen, werd door u zelve het feit opgegeven, dat eene vergadering van Curatoren en Hoogleraren te Kampen algemeene instemming met uwe voorstel betuigd had.

Of nu al van achteren blijkt, dat de verschijning van uwe brochure nog drie weken toefde, ja, dat ze op 6 Januari nog niet eens bij den drukker was, doet natuurlijk niets ter zake.

Wij konden op 6 Januari niet anders rekenen, dan met hetgeen in uw eigen brief stond, en die brief hield in, dat uw brochure uiterlijk over acht dagen „de wereld inging.”

Het is zoo, gij schreeft niet, dat ze reeds gezet was, maar hoe konden wij het ons anders voorstellen, of eene brochure die binnen uiterlijk acht dagen te verschijnen stond, zou reeds ter perse zijn.

Wat ik over dit punt in de *Herant* schreef, rustte alzoo op uwe eigene woorden, en op uwe woorden alleen. En nu nog een kort woord over ons antwoord op uw brief.

Konden en mochten Coll. Rutgers en ik antwoorden, zonder onze overige ambtgenooten te hebben geraadpleegd, in een zaak die ook hun gold, en die over hun geheele toekomst kon beslissen?

Konden en mochten wij dat doen, nu gij ons zelf schreeft, dat gij er al uwe ambtgenooten, en zelfs alle Curatoren wel in gekend hadt? Zeker ware dit mogelijk geweest, zoo uwe bedoeling ware geweest ons voorloepig te polsen. Niet nu uwe brochure binnen uiterlijk acht dagen „de wereld inging,” en de zaak dus geklonken was.

Wij mochten onze ambtgenooten niet voor een fait-accompli stellen, al eerbiedig ik dus de mij nog altoos onbekende redenen, die u bewogen hebben, om ons niet in deze zaak te kennen, alvorens ze van uw zijde tot beslissing was gekomen, toch mag ik er het oog niet voor sluiten, dat juist hierdoor uw poging niet kon slagen, zoodra bleek, dat uw voorstel slechts de sympathie van een deel der kerken wegdreef.

Laat ons daarom intusschen geen oogblik wanhopen aan de bereiking van het schoone doel, dat u en ons voor ogen zweeft.

Te Groningen kan de gewenschte beslissing nu nog niet aanstands verkregen worden; maar wel kan uw voorstel uitnemende diensten doen, om nu reeds te Groningen zoodanige maatregelen te nemen, als binnen niet te langen tijd tot die beslissing leiden kunnen.

Van harte hoop ik, dat ik nog vroeg genoeg uit de Pyreneeën terugkom, om hiertoe mijnerzijds en in bond met u, krachtig mede te werken.

Geloof mij steeds van heeler harte

Uw Vriend en Broeder,
KUYPER.

Amsterdam, 3 Juli 1899.

MISVERSTAND.

De H.-Redacteur van de *Bazuin* had de vriendelijkheid, mij met bovenstaande brieven van de Hoogleraren Rutgers en Kuyper in kennis te stellen en verschafte mij daardoor de gelegenheid, om er aanstands een kort woord aan toe te voegen en daarmede deze zaak te beëindigen.

Het blijkt, dat er een misverstand heeft bestaan. Dat is nu wel jammer, maar het is toch veel beter dan dat er vermoeden was van kwade trouw. Uit de woorden van mijn brief, die door beide Hoogleraren worden aangehaald, hebben zij afgeleid, dat de brochure in druk gereed lag en binnen eene week algemeen verkrijgbaar zou zijn. Ik had er echter geen andere bedoeling mede, dan dat ze op schrift gereed was en de volgende week ter perse ging, nadat vooraf het oordeel van de Broeders Rutgers en Kuyper ingewonnen was. Ik kan niet nagaan, in hoever dit misverstand door andere uitdrukkingen in mijn schrijven misschien voorkomen had kunnen zijn. Maar dat doet er ook minder toe. Het feit is, dat er een misverstand heeft geheerscht.

Nu ik dit weet, voel ik mij te meer tot dank verplicht, dat de Hoogleraren Rutgers en Kuyper, in weerwil van hunne meening, dat de brochure gedrukt en ter verzending gereed lag, toch nog tot overleg bereid waren.

Wel stellen zij dit voor te doen op eene wijze, die met den oorsprong en de strekking van het voorstel in strijd was, en daarom mijnerzijds niet kon aangenomen worden. Maar zij waren toch op zichzelf niet ongenegen, om het naar hunne meening „gedrukte en ter verzending gereed liggende” voorstel in hunne kringen te bespreken.

Ja, wat meer zegt, in weerwil van die meening heeft Dr. Kuyper het voorstel in de *Herant* week aan week besproken, en aan geen enkele *Kerkbode* den raad gegeven, om op dien grond van de brochure geen notitie te nemen.

Integendeel. Vlak het omgekeerde is geschied. Ik voel mij daardoor tot bijzondere dank verplicht en zeg nu te meer: hoe jammer, dat de *Herant*, die van de eerste brochure zulke eene ongunstige meening koesterde en desiettemin met hare critiek een aanvang maakte en deze weken lang voortzette, terstond na het verschijnen der tweede brochure de zaak voor afgesneden hield en het bijltje erbij neerlegde?

Maar daar is thans niet meer aan te doen. Laten wij deze vriendschappelijke polemiek beschouwen als eene korte episode, die thans voorbij is en waarna de aandacht van de bijzaken weer naar de hoofdzaak kan heengeleid worden. Ik verblijd mij zeer over de slotwoorden van de brieven van Prof. Rutgers en Prof. Kuyper. Wie weet, wat verrassing de Synode ons nog brengt!

Zelfs dat nummer van de *Herant*, dat ineens de verdere bespreking van het voorstel afbrak (nr. van 4 Juni,) verklaarde, dat de verandering, die het voorstel aannemelijk zou maken, niet zoo groot behoefde te zijn. En wie nu bl. 38 van de rede: *Band aan het Woord* aandachtig leest, en daarmede de grondgedachte van het voorstel vergelijkt, vindt zeker wel verschil, maar toch lang niet zoo, als sommigen het hebben uitgemaakt. De hope, dat het tot eenheid van opleiding zal komen, is nog niet ganschelijk weggenomen.

Het zal mij aangenaam zijn, als ik met de Broeders Kuyper en Rutgers zal mogen medewerken, om beide partijen nader tot elkander te brengen.

H. BAVINCK.

Kampen.

Politieke Beschouwingen.

Wij kunnen deze week haast op niets anders wijzen dan op ongeregeldeheden. Nu eens niet in Frankrijk. Daar bleef 'nu ondanks de aankomst van Dreyfus te Rennes z er kalm, gelijk haast niet was verwacht. En zelfs een aardsdrijver als Derauldé schrijft thans op een wijze, die haast loyaal klinkt:

„Als Dreyfus erkend wordt onschuldig te zijn dan is er geen straf schrikkelijk, geen boete zwaar, geen schandpaal ooteregend genoeg voor alle burgerlijke en militaire ministers, die Dreyfus hebben beschuldigd of hebben laten beschuldigen van een misdad die hij niet begaan zou hebben. Alle wrakmaatregelen zouden dan te verontschuldigen, iedere straf zou te rechtvaardigen zijn. En de martelaar die hun slachtoffer zou zijn geweest, er zijn geen eerbewijzen groot, er is geen eerherstel schitterend genoeg voor hem. Het arrest van den kriegsraad dat de onschuld zou uitspreken moet niet alleen een vrijspraak zijn, maar een hartstochtelijke apotheose.”

Dit wijst in elk geval op een ommekeer in de opinie. Waarbij komt, dat de Kamer uiteen is gegaan en de kriegsraad nu oordeelen kan.

Wij wilden echter vooral op België wijzen, waar niet alleen in Brussel, maar ook in Luik en elders beteekende opstootjes zijn voorgevallen, die en door de redevoeringen, waarmede zij verzeld gingen, en de wijze waarop zij slechts gestuit konden worden, de aandacht trekken. Reeds lang eischte men daar te lande van liberale en socialistische zijde wat men hier ten onzent niet gaarne zou geven: proportionele vertegenwoordiging in de Kamers. Maar stond men daar niet tegenover een clerical Regeering? En de Regeering gaf toe. Doch het ontwerp droeg de duidelijke kenmerken van zijn oorsprong: het is een *schipper*-ontwerp, dat geeft en houdt op te sprekende wijze. Het liet in alle kiesdistricten, die minder dan zes afgevaardigden kiezen, den tegenwoordigen toestand bestaan, maar wil in de kiesdistricten die zes of meer afgevaardigden kiezen, de evenredige vertegenwoordiging, d. w. z. dat volgens een zeer ingewikkeld stelsel van verdeling elke kandidatenlijst, die meer dan een zede van de stemmen heeft gekregen, meedeelt in de Kamerzetels.

Maar de groote districten zijn er slechts zeven. Daartegen kwam de oppositie ten felste op en beweerde, dat de Regeering, door in de kleine (meest Vlaamsche) districten van meer dan één en minder dan zes afgevaardigden de evenredige vertegenwoordiging niet toe te passen, die districten, waar zij nog voor tientallen van jaren de volstrekte meerderheid zal hebben, behoudt, terwijl zij zich ook in de groote districten in alle geval enige zetels verzekeren. De Regeering verdedigde zich met te zeggen, dat het eenige ontwerp is wat kans van aanneeming had, in afwachting van den tijd voor een beter en billijker ontwerp. Doch de liberalen en socialistischen begonnen te tiren en te schelden zelfs op den koning en Brussel kan weldra aanschouwen de treurige gevolgen van de opgezwepte hartstochten van het gepeupel. „Tengevolge van de opruiende taal in de Kamer door liberale en socialistische heethoofden uitgebrak, ten gevolge van een systeem van razen en schelden, te midden der Volksvertegenwoordiging en van het Koninklijk ministerie; ten gevolge van een nog niet veruond door het slijk sleepen van den onverantwoordelijken Vorst, is de vonk eindelijk in het kruit geslagen en hebben de woeste elementen uit de heffe des volks tooneelen van geweld tegen personen en goederen te zien gegeven, die aanwijzen tot welk een hoog standpunt van beschaving zulke manifestanten het al gebracht hebben. Doch de schuld van die gevechten op de openbare straat tusschen de politie, die de orde heeft

te handhaven, en een misleiden verdwaasden en verwilderden volkshoop, ligt geheel bij leiders.” Zij dragen alle verantwoordelijkheid.

Op de straat niet alleen, maar ook in de Kamer is de kreet vernomen: „leve de revolutie! leve de republiek!” en bij de groote liberale pers hebben die kreten niet veel afkeuring gevonden. Al is zij met het oog op de stoffelijke belangen die voor haar nog al gewicht in de schaal leggen, niet voor het opheffen van alle orde en voor geweldplegingen op de openbare straat, zij heeft te grooten haat tegen al „clerical” is en zou veel te gaarne het katholieke Kabinet den voet zien lichten, om zich niet te herinneren dat zij met de socialistischen aan dezelfde gifbron gedronken heeft en dat de laatste alleen maar een verdere trap van ontwikkeling, van evolutie, bereikt hebben, dan waarop het liberalisme om redenen, die niets met beginselen te doen hebben, is blijven staan.

Doch genoeg. De rust is zowat hersteld nu de Regeering wijziging toezegde van 't ontwerp. Maar — de hartstocht blijft gluren met woedend gelaat.

Minder reden van verwondering is er over de onlusten die in Valencia, Saragossa en in andere Spaansche steden zijn uitgebroken en weer talrijke slachtoffers gemaakt hebben aan dooden en gewonden. Bedenk men in hoe diepe uitputting de Cubaansche en Philippijnsche opstanden en de daarop gevolgde oorlog met de Ver. Staten het toch al achterlijke land gestort hebben; hoe sedert den vrede aan vermindering van belastingdruk en het openen van nieuwe bronnen van welvaart nog bijna niets is gedaan; hoe intendeel de clerical-conservatieve minister van oorlog, generaal Polavieja, „de beul der Philippijnen”, een reorganisatie van het leger heeft uitgewerkt, die miljoenen moet kosten en steeds nieuwe financiële offers van de bevolking nieuwe gevergd, terwijl den afgedankten soldaten van Cuba en de Philippijnen hun soldij nog wordt onthouden, — dan kan men zich alleen verwonderen dat de onlusten niet nog eerder tot uitbarsting zijn gekomen.

Nadere berichten schilderen uitvoerig de voorvallen te Saragossa. Sedert eenige dagen was het volk in beweging en de opwindning nam toe toen de winkeliers hun vensters sloten en weigerden te verkoopen. De dreigende houding der menigte deed besluiten militaire hulp te ontbieden. Een regiment infanterie trok de stad binnen en werd met fluiten en hoongeroproep ontvangen...

De rest laat zich denken; de botsingen namen toe en 't bloed vloede allerwege.

De kapitein-generaal der stad heeft dadelijk krasse maatregelen genomen en een proclamatie uitgevaardigd, waarbij bekend gemaakt wordt „dat iedereen, die met de wapenen in de hand gevat wordt, onmiddellijk zal worden neergeschoten.”

En nu is het voor den graad van opwindning tekenend, dat in weerwil van die bedreiging en ten spijt van den staat van beleg, de ongeregeldeheden toch voortduren. Zoo bleef men daarna bezig onder oproerkreten de lantarens en de banken op straat af te breken, en het aantal gewonden en dooden bij herhaalde botsingen met de militairen is vrij aanzienlijk.

De Regeering stelt zich daarbij op het legale standpunt, dat het de uitvoering heeft te verzekeren van de besluiten door de Cortes in overleg met haar wetten vastgesteld. Zoolang die niet zijn opgeheven of gewijzigd, zal het ministerie voortgaan de vastgestelde belastingwetten toe te passen, het koste wat het wil, omdat daarvan de solvabiliteit van het land en zijn geheele positie tegenover het buitenland afhangt.

„Ik geloof,” zoo sprak Silvela, „dat met een beetje vaderlandsliefde de tegenwoordige economische crisis wel te boven kan gekomen worden, totdat het land zich weer kan uitwerken uit de groep naties met behavende financiën. Ontbreekt ons daartoe de kracht, dan zal het vonnis „*finis Hispaniae*” onafwendbaar over ons worden uitgesproken.”

Het „beetje vaderlandsliefde,” dat de minister-president nog van het Spaansche volk vergt, schijnt echter in Saragossa juist de maat te hebben doen overloopen — en men heeft gelezen met welk gevolg.

In Valencia ging het niet anders. Ook daar samenscholingen op straat, onverwerpen van tramwagens, charges van de troepen, schoten, dooden en gewonden. Twee barricades konden eerst na een zeer levendig vuurgevecht door de cavalerie genomen worden, waarbij het aantal gewonden aanzienlijk was.

Zaterdagavond namen de onlusten een zeer ernstige wending. Een dichte menigte richtte zich naar het monnikenklooster van Camilos, en probeerden daar binnen te dringen, de broederportier was genoodzaakt zich met revolverschoten te verdedigen. De militairen kwamen juist toen de menigte zich gereed maakte de deur in brand te steken van de woning der Jezuiteten, op wie het volk ook zeer gebeten is. Honderden arrestaties hadden plaats, en de namen van al de gewonden zijn nog niet bekend.

De stierengevechten, die zouden plaats hebben, zijn verboden en dat zegt wat in Spanje!

Alle voornaamste verkeerspunten in de stad zijn bezet door troepen, die door artillerie gesteund worden. In de voorsteden knettert van tijd tot tijd geveervuur.

Nog zij vermeld dat in Badalona bij Barcelona de menigte het stadhuis bestormde en op den vergaderden gemeenteraad schoot; er vielen vier dooden en een aantal gekwetsten.

De Regeering oefent scherpe censuur op de telegrammen, zoodat de eenigszins uitvoerige berichten allen per brief komen en dus van een paar dagen geleiden dateeren. Maar 't weinige is, helaas, meer dan genoeg. Het onrecht wreekt zich! Gelukkig dat echter voor en in de *Transvaal* de goede verschijnselen, die op den vrede wijzen, toenemen.

NOORDTJ. J.

Buitenlandsche Kerken.

Geheime genootschappen in N.-Amerika.

Het is bekend, dat Amerika het land van verenigingen en genootschappen is. Men vindt er van allerlei naam en soort. Velen treden openlijk op en maken doel en streven, verordeningen en statuten bekend, maar ook niet weinigen houden het een en het ander verborgen, zoodat alleen de ingewijden er mede bekend zijn.

Het zijn vooral die geheime genootschappen, die voor kerk en maatschappij ten vloek zijn en als een kanker het kerkelijk en burgerlijk leven ondermijnen. Het toemenen van die geheime onder eede verbondene genootschappen voerspelt voor de toekomst van dat land niet veel goeds.

Zij trachten in de plaats van de kerk van Christus te treden, en daarom is het de roeping der kerk tegen haar beginsel en streven te waarschuwen.

Menige afdeeling van de kerk van Christus bindt dan ook tegen deze vaak in naam Christelijke maar inderdaad heidensche genootschappen den strijd aan. Met name moet genoemd worden de Christ. Ger. kerk. De Classis Iowa van deze kerk droeg aan de predikanten E. Green en J. Keizer op om door „*De Wachter*” het gevaarlijke van de „Modern Woodmen of America” in het licht te stellen. Zij hebben daaraan in een viertal artikelen voldaan.

Zij beginnen met te verklaren, dat de geheime genootschappen als paddestoelen veelvuldig opschieten, en dat men over het algemeen geen geheim maakt van zijn lidmaatschap van eenig geheim genootschap. Alleen onder het Hollandsche volk is nog eenige schaamte en schroom. Wat zij mededeelen, hebben zij genomen uit de constitutie van dit genootschap en zij noodigen ieder, die het kan, aan te toonen, om de echtheid van deze constitutie te weerleggen.

De „Modern Woodmen of America” (de moderne Jagers van America) heet eene levensverzekeringmaatschappij te zijn. Daardoor worden velen misleid, om tot dit genootschap toe te treden. Op allerlei manier tracht men de eenvoudigen te misleiden. Zoo wordt medegedeeld, hoe men aan den indruk geven wil, dat dit genootschap een godsdienstige instelling is. Men had lang gepeinsd over den naam, dien de vereniging zou dragen, maar kon er geen vinden. Op zekeren Zondag was de stichter onder het gehoor van Ds. Crawford, toen hij door hoogere ingeving den naam vond „Modern Woodmen of the forest” (moderne jagers van het bosch).

De bewering, dat dit genootschap eene levensverzekeringmaatschappij is, wordt geloofstraft door het feit, dat zwakken en armen niet als leden worden aangenomen. Tevens zijn uitgesloten allen, die vanwege hun arbeid aan bijzondere gevaren zijn blootgesteld, zooals spoorwegbeambten, brandweermannen, mijnwerkers, putgravers enz.; niet minder dan 22 soorten van arbeiders worden genoemd, die niet kunnen worden opgenomen; en dat terwijl men voorgeeft, zich onderling te verbinden, om kranken en hen, die in moeilijke omstandigheden verkeerden, te helpen.

Dat deze inrichting een geheim genootschap is, is duidelijk, als men let op de geheimzinnige namen, handgrepen, herinneringsteeken, waarschuwingsteeken, eere teeken, die alleen door de ingewijden gekend worden; op de zonderlinge handelingen met de candidaten, die voor hunne opname in de duisternis plaats hebben. Niet het minst blijkt dit uit de eeden, die afgelegd moeten worden. Dien eed noemen zij de „obligatie.” Gezworen wordt allereerst, dat men op geen ei manier zal openbaren voor een sterfelijk oor, oog of zintuig enig geheim van het genootschap. Met dezen eed heeft men den eersten graad van het lidmaatschap verkregen. Vóór men den tweeden graad behaalt, moet eerst de eerste eed nog worden herhaald en dan volgt de tweede eed, waarbij men gehoorzaamheid aan de wetten, regelen, verordeningen en eischen der broederschap belooft. Deze eeden worden voortgezet, totdat al de graden doorlopen zijn, welke ten getale van 33 worden opgegeven.

Daarna wordt de candidaat als „zoon en nabuur” toegelaten en in de geheimen van Woodcraft (jachtbedrijf) ingeleid. Hem wordt dan de geheime handgreep, teken van trouw, geleerd en hij treedt in de volle gemeenschap met de foresters (boschwachters).

Niet allen brengen het tot dezen hoogsten graad. Een gewoon lid heeft aanspraak op de voorrechten der orde, maar is in de geheimen nog niet ingewijd. Hij kan daartoe niet komen, alvorens de ingewijden door stemming beslist hebben, of hij tot hun kring zal worden toegelaten.

Het ergelijkste van al dien handel is, dat bij hunne z.g.n. plechtigheden zooveel misbruik van Gods Woord gemaakt wordt en menige uitspraak van dat Woord wordt aangehaald.

Ook voor de vrouwen en meisjes van af haar 18e jaar is thans gelegenheid leden van een geheim genootschap te worden door de oprichting van de Rebekka-Loge. Tot haar behooren echter niet alleen vrouwen, ook mannen worden in haar opgenomen. Zij heeft als alle geheime genootschappen geheime teekens en woorden en men kan alleen lid worden, na onder eede belooft te hebben, dat men geheim zal houden, wat tot de bijzonderheden van de orde behoort en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan de regelen en voorschriften zal bewijzen. Deze belofte moet gedaan worden, eer men iets te weten komt van hetgeen geheim gehouden en gehoorzaamd moet worden.

Het doel van deze nieuwe Loge heet te zijn l.e. mede te helpen tot het oprichten en in stand houden van Tehuizen voor oude behoeftige Odd Fellows en hunne vrouwen, voor hunne weduwen en weezen; 2e. zieken bezoekers, treurigen troosten, en op alle

manier zusterverenigingen van Rebekka bij te staan, ten einde behoeftige gezinnen van Odd Fellows te dienen; 3e, de maatschappelijke en broederlijke verhoudingen onder de verschillende loges en families van Odd Fellows te ontwikkelen en uit te breiden. Dit doel schijnt schoon, maar feitelijk wordt alleen bedoeld de ondersteuning van Odd Fellows; en als men dan weet, wat deze is, dan gruw men van het eigenlijke doel van de Rebekka-Loge. Wij hebben daartoe alleen maar te zeggen, wat de woorden Odd Fellows beteekenen. Wij zouden zeggen: jolige gasten. Wat in de geheime samenkomsten van zulk een Loge gebeurt, is zeker niet veel deegs. De Rebekka-Loge zal deze steunen en dienen en nu behoeven wij niet meer te zeggen.

Met het oog op die geheime genootschappen rust op de kerken in Amerika een dure roeping, om voor de gevaren, die uit haar geboren worden, de oogen te openen. Mochten de verschillende kerkengroepen in dezen strijd de handen ineenslaan, gelijk dit nu reeds door de Christ. Geref. en United Presbyt. kerken geschiedt. Blijke het waar te zijn, wat ons ter oore kwam, dat in de Reformed Church in het westen meer het besef begint te ontwaken, om niet in lijdelijk toezien te berusten maar tegen dit kwaad krachtiger op te treden.

SCHOLTEN.

Er wordt van zekere zijde wel eens gepoet, dat de predikanten der Vrije kerken maar een klein, onzeker traktement hebben, in vergelijking met de leeraren der Staatskerken. Een Fransch Protestantisch blad meldde onlangs daartegenover dit feit.— „De predikanten van Algiers hebben eerst den 15en van deze loopende maand Maart 1899, de z.g. vergoeding voor woning ontvangen, die men reeds in 1894 en 1895 verschuldigd was van Staatswege volgens de wet. Dit is een last van 300 francs rente te meer, indien een der genoemde predikanten dat geld heeft moeten leenen om zijn huishuur te betalen.”

In 't voorjaar stelde een Fransch Kamerlid Breton voor om van de munt het „koddige devies”: „God bescherm Frankrijk” weg te nemen. De voorzitter riep dien heer tot de orde om het, vele zijner medeleden stootend, gebruik van het woord „koddig devies”, want hij moest toch de gewetensvrijheid ontzien en respecteren! De minister van Financiën beantwoordde dien driensten atgevaardigde echter met driest te zeggen, dat hij-zelf vrijdenker was, en ook geloofde, dat Frankrijk zichzelf best beschermen kan! Maar — in dat devies is immers niets, dat iemand kan kwetsen? En hij herinnerde tevens, dat Zwitserland tot muntdevies heeft: „De Heer zal voorzien.” De Amerikaansche Ver. Staten: „Op God ons vertrouwen” enz.— Het voorstel werd, gelijk men weet, met 315 tegen 166 verworpen. Een derde kan dus wel zonder God en een ander derde (minstens) wil het volk die idee van God wel laten; terwijl de overigen de zaak ernstig opvatten.

Volgens den redacteur van de „Jewish Messenger” in New-York zijn er in de Ver. Staten 1,200,000 Joden. In den Staat New-York alleen 400,000.

Bij eene Roomsche processie te Sevilla in de „heilige week” geraakte het beeld van de H. Maagd in brand en werd geheel vernietigd. Men schatte de waarde der juweelen, die zij aan had, op 150,000 peseta's van 47½ cent.

Voor eenige weken overleed, op zijne reis van Londen naar zijne gemeente te Croydon, de predikant James Spurgeon, broeder van den beroemden C. H. Spurgeon en van Thomas Spurgeon, thans predikant van de Tabernakel-kerk. Ook die broeder werkte met C. H. Spurgeon in alles mede. Zijn talent kwam veel overeen met dat zijner broeders; zoodat een Ier eens tot hem zeide, toen hij het platform afkwam „Maar hoe heb ik 't, zijt ge uw broeder niet?” De vader der Spurgeons, 89 jaren oud, overleefde twee zijner zonen.

Op de reis met zijne familie naar Palestina overleed te Jeruzalem een der grootste chocolade-fabrikanten van bekenden naam, de Kwaker Richard Cadbury. Hij besteedde zijne middelen aan allerlei Christelijke doeleinden, — vooral voor zijne vijftienhonderd fabrieksarbeiders te Birmingham.

Van den voormaligen Staatskanselier Caprioli wordt gezegd, dat hij zich op Christelijk terrein van alle wetenschappelijke dingen op de hoogte hield. Het speelt hem, dat hij geen Hebreuwsch kende, om ook de critiek tegen het Oude Testament goed te kunnen nagaan. Hij bezocht ook gaarne de Vrije kerken.

Woensdagavond 29 Juni, werd uit Vlis-singen verzonden en Donderdagmorgen te Kampen ontvangen en bezorgd het volgende telegram:

„Prof. BAVINCK, Kampen.
„De vergadering der Vrije Universiteit zendt op voorstel van Prof. Kuyper aan Prof. Bavinck en in hem aan de Theologische School haar Christelijken groet, haar broederlijke waardeering en de betuiging harer sympathie. VAN SCHELVEN, Praeses.”

Daarop bracht de telegraaf Dond. voorm. het volgende antwoord, aan 't adres van Ds. van Schelven te Amsterdam:

„De Theol. School te Kampen betuigt haren hartelijken dank voor het telegram, en bidt der Vereeniging voor Gereformeerd Hooger Onderwijs des Heeren zegen toe. BAVINCK, Rector.”

Aan de Theologische School werd verder met goed gevolg het Propaedeutisch-examen afgelegd door de heeren: H. Haspers, G.

de Jager, W. Oosterheert, J. Scholten en R. Zijlstra.

Het Candidaats-examen door den heer J. Sybrandy, wiens adres is te Kampen. Hiermede zijn de examens vóór de vacantie afgelopen.

De Centrale Pastorale Conferentie zal, D. V., op Donderdag 21 September te Utrecht gehouden worden.

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur!

Ondergeteekende neemt de vrijheid voor een enkele maal een plaatsje te vragen in *De Bazuin*, waarin hij vroeger zoo menigmaal en met genot mocht schrijven.

Wat in Suawoude geschiedde op kerkelijk gebied, is zeker ook den lezers van *De Bazuin* niet onbekend, n.l. dat er hereeniging tot stand kwam tusschen de Chr. Geref. en de Gereformeerde kerk.

Waar hij zich meermaals ergerde aan de wijze, waarop men in *De Weeker*, de kerkrechtelijke handelingen in de Gereformeerde kerk besprak, en meer dan duidelijk toonde van Gereformeerd kerkrecht zelfs niet het minste begrip te hebben; daar is het hem een oorzaak van groote blijdschap, weer de broederhand te mogen reiken, aan zoovele broeders en zusters, met wien hij één in Geloof en Belijdenis, nu ook weer kerkelijk mag samenwonen.

In te gaan op al de leugen en laster, door *De Weeker* in de laatste maanden verbreid, ligt althans voor het oogenblik, niet in zijn plan, al kost het somtijds moeite het zwijgen te bewaren, op een taal, zooals genoemd blad het aan het publiek te lezen geeft.

Met de bede, dat de Heere 't geen in Suawoude gebeurde met zijnen zegen bekronde, en voorts de Gereformeerde kerken bewaren moge bij de zuiverheid der leer en des levens, ben ik,

Mijnheer de Redacteur! met toebidding van 's Heeren zegen over uw persoon en arbeid.

Uw Dn. en Broeder in Christus,
J. R. KREULEN.

Suawoude, 30 Juni 1899.

Boekaankondiging.

Sadrach's kring. Door L. Adriaanse, Bedienaar des Woords te Utrecht, afgezonden tot den zendingsdienst te Poerworedjo, met twee portretten en een zendingskaart. — D. Donner — 1899.

Dit is een lijvig boekdeel, met veel talent geschreven en getuigende van ernstig onderzoek der feiten en gebeurtenissen, die erin besproken worden. Ds. P. J. W. Klaarhamer voegde er een voorwoord aan toe dat, zooals te verwachten was, van veel sympathie voor den arbeid van zijn collega te Poerworedjo getuigt. Het boek behandelt de z.g. Sadrach-kwestie, een kwestie aan hen, die aan zending der Gereformeerde kerken op Midden-Java hun aandacht wijden of moeten wijden, niet onbekend.

Ook is het niet onbekend, dat Ds. Adriaanse over Sadrach een ander en gunstiger oordeel heeft dan Ds. Lion Cachet en anderen, en dat dit verschil van oordeel, zoowel in Indië als hier te lande, heel wat moeite en strijd veroorzaakt heeft en waarschijnlijk nog zal veroorzaken; een verschil dat volgens Ds. Adriaanse, ook al weder in de mindere of meerdere kennis en toepassing van de onverschilde Gereformeerde beginselen en methode, in betrekking tot den zendingsarbeid, zijn grond heeft.

Het is een zeer interessant boek, dat ook door de leden der a.s. Gen. Synode wel ernstig mag gelezen worden, en dat zeker zal gelezen worden door allen, die bij de zaken betrokken zijn, of er anderszins belang in stellen.

Volgens berichten uit Indië is Sadrach nu tot de Apostolische kerk overgegaan, hetwelk zeker niet getuigt van zijne vatbaarheid voor de Gereformeerde beginselen.

GISPEN.

ADVERTENTIE.

Ondertrouwd:

W. UBBENS.

Wedn. van A. W. Kiers

EN

M. SWARTWOLT.

STEDUM, 29 Juni '99.

GRONINGEN.

De Heere verblijdde ons heden door de voorspoedige g-boorte van een **ZOON**.

F. BRUINSMAN.

L. CH. BRUINSMAN—

FAHRENHOUT.

OLDEBOORN,

3 Juli 1899.

Voor de vele bewijzen van belangstelling, ons betoond bij het **vijf-en-twintig-jarig Huwelijksfeest**, betuigen we allen onzen hartelijken dank.

B. H. WIERSEMA.

T. J. DOORNBOS

en Kinderen.

TEN BORR (Oosterdijkshorn),

Juli 1899.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden tijdens de ziekte en het overlijden van onzen dierbaren Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Wed. G. DEDDENS

en Kinderen.

WILDERVANK,

3 Juli '99.

Heden overleed te Hilversum, in den ouderdom van 69 jaren, onze zeer geliefde Moeder en Behuwdmoeder Vrouwe Douairië

Jkvr. J. L. DE JONGE

geb. Jkvr. C. C. DE JONGE.

AMSTERDAM,

S. W. VAN SCHELVEN —

DE JONGE.

B. VAN SCHELVEN.

's-GRAVENHAGE,

J. C. DE JONGE.

W. D. DE JONGE.

30 Juni 1899.

Heden overleed zacht en kalm, na een langdurig en geduldig gedragen lijden, onze geliefde oudste Dochter en Zuster

Hemmechien,

in den ouderdom van ruim 25 jaren. Voor haar verscheiden mocht zij op bijzonder heldere en krachtige wijze getuigen, dat Jezus haar plaats had bereid in zijn koninkrijk.

Mede namens de Kinderen,

J. HEKMAN.

T. HEKMAN—

LICHTENBERG.

ZUIDBROEK,

4 Juli 1899.

Dringende Nood!

Eene der Geref. gemeenten wordt bedreigd met verkoop van Kerkgebouw, Pastorie en Tuin. **Wie helpt** haar spoedig aan een **Hypotheek** van ongeveer **f 4500**, tegen **4%**. Er is voldoende waarde tot onderpand.

Prof. NOORDTJIZ te KAMPEN geeft gaarne nadere inlichting.

Brieven onder **letter A**, worden ingewacht bij A. TER WEEME, Boek-drukkerij, ROTTERDAM.

Nieuw kerkorgel,

voor 400 à 500 plaatsen, wordt **bil-lijk te koop aangeboden**.

Te zien en te bespelen bij

H. VAN DER MOLEN,

Orgelmaker te STEENWIJK.

MAGAZIJN

Heerenkleeding en Uniformen.

Steeds voorradig groote keuze in de **nieuwste stoffen**.

Ultrusting voor Indië.

J. SCHELTENS,

OUDESTRAAT, KAMPEN.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK

opgericht 1889

levert franco:

Het nieuwe Reclame-Bed

voor **f 35,—**, bestaande uit 1 BED, (30 pond), 1 PELUW (8 pond) en 4 KUSSENS (ieder 3 pond), van ondoor-dringbare linnentijk, gewast of onge-wast, waarin te zamen 50 pond nieuwe levende gestoomde Veeren, benevens een Bed- en Peluwvertrek, 1 gestikte Deken, (inkoop f 3,20), 1 fijne Fantasie of Woll-n Deken, (inkoop f 5,—) en 1 Molton Deken, (inkoop f 1,45).

Een KAPOKBED, PELUW en 2 KUSSENS voor **f 11,—**, gevuld met zuivere KAPOK en voorzien van fijne STORE-TIJK.

Levert losse TIJKEN voor BEDDEN en KUSSENS, KAPOK-BEDDEN in alle soorten alsmede STROOMATRASSEN uit een of twee stukken bestaande.

VEEREN

à 30, 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 Cent het Pond.

Wie nu netjes bediend wil worden, zende bericht aan ondergeteekende. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Monsters gratis.

Met aanbeveling,

J. KETEL RZ.,

Z/z. Markt Steenwijk.

De volgende week zal verschijnen bij ZALSMAN te KAMPEN:

EEN EIGEN INRICHTING?

DOOR

A. BRUMMELKAMP.

Verschenen:

Het voorrecht der Kerken.

Een woord over de Gymnasiale Opleiding van de Gereformeerde Kerken in Nederland

DOOR

A. v. C.

Prijs 15 cent.

A. G. D. GERRITSEN.

BRUKLEN.

Bij JOH. YKEMA, Den Haag, is verschenen:

MIJN NIEUWE BOEK.

LEESBOEK voor

Christelijke Scholen en Huisgezinnen

DOOR

P. J. KLOPPERS,

Hoofd eener Christelijke School.

1e stukje, 68 Pagina's met Platen. Prijs f 0,30.

2e en 3e stukje à f 0,30 ter perse.

Compleet in 8 à 10 stukjes à 30 ct.

Algem. Noord-Hollandsche Maatschappij van Levensverzekering.

Opgericht in 1878.

Gevestigd te HAARLEM, Zijlweg 30.

Goedgek. bij Kon. Besluit.

Commissarissen: M. N. BEETS, Notaris; Mr. L. C. KRONENBERG, Plaats-erv. Kantonrechter; ED. DE LANOY, Lid van den Gemeenteraad; F. M. BARON VAN LIJNDEN, en Dr. A. E. VAN ROIJEN, Oud-Leeraar, allen te Haarlem.

Directeuren: R. BAAS Az. en JOHs. DE JONGH.

Voor bovengenoemde Maatschappij wordt **IEEMAND** gevraagd, die vele relatien heeft en de geschiktheid bezit om groote verzekeringen te sluiten.

Beleefd Verzoek!

Ondergeteekende **vraagt**, met het oog op een onderzoek naar de wensche-lijkheid om het beheer van de Kas voor Emeritus-Pred., Pred.-wed. en -wezen te brengen onder het ressort van

LEVENSVZERKERING, beleefd opgave van alle inlichtingen, die dienstig kunnen zijn voor het op-maken van de daarvoor benodigde statistiek.

J. BOMERS,

Inspecteur der Amsterdamsche Maat-schappij van Levensverzekering.

GRONINGEN,

Lodewijkstraat.

HOENDERMEEL.

(Ochtendvoeder.)

Die met voordeel zijn Kippen houden wil, neme de proef met ons **HOEN-DERMEEL** als **ochtendvoer** der voor zijne kippen. Prijzen zijn 5 kilo **f 0,95**. 25 kilo **f 3,50**. 50 kilo **f 6,50**. Franco station of over een veer.

Aanbevelend,

J. v. d. DEURE,

ENKHUIZEN.

VERSCHEENEN:

Band aan het Woord.

ANTWOORD OP DE VRAAG: Hoe is eene Universiteit aan het Woord van God te binden?

VOORGEDRAGEN OP DE Meeting gehouden te Middel-burg op 28 Juni 1899

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Prijs **f 0,40**.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.

Pretoria.

Bij den Boekh. KEMINK en Zn. te UTRICHT (over de Domkerk) is ver-schenen en alom verkrijgbaar:

Eenige beschouwingen omtrent den kerkelijken toe-stand van en na 1892,

BENEVENS

Antwoord aan „de Weeker,” op de bedenkingen, tegen „Een kijkje op Suawoude.”

DOOR

J. H. WESSELS

te UTRICHT.

72 pag. Prijs 35 cent.

ATTESTATIES voor mannelijke en voor vrouwelijke leden. à 1 Cent.

ATTESTATIES voor doopleden. à 1 Cent.

BEROEPSBRIEF.

voor de Gereformeerde kerken, aan een Predikant of Candidaat t. d. H. Dienst. à 5 Cent.

LASBRIEVEN voor Afgevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen. à 3 Cent.

OPROEPINGSBRIEVEN voor de Classicale vergaderingen. à 3 Cent.

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te Kampen, die ze alom franco verzendt

De **INTEKENLIJST** op den **Scheurkalender**

EEN LAMP VOOR DEN VOET 1900,

met zeer fraai schild, is verschenen.

Wij geven het niet over Voor geld of eer of goed, Dat licht op onze paden, Die Lamp voor onzen voet. Wij laten ons niet nemen Dat heerlijk Woord van God; Dien kostelijken Bijbel Rooft ons geen tijd of lot. De Staf is 't voor den grijsaard; De Gids voor onze jeugd Een Zon, die met haar stralen Ons jong gemoed verheugt. Een sterk en machtig wapen In strijd met zonde en lust; En in de stervensure Een peluwe met rust.

Wie er mede wil werken, gelieve aan te vragen bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

De prijs is 40 cent.

Heden verscheen:

CORNELIA. De Oude Bijbel.

6e druk.

Geïllustreerd door WILM STEELINK.

Prijs **f 1,50** ing., **f 1,00** geb.

Voor hen die vóór de verschijning van het derde deel van CORNELIA's werken, op de drie deelen inteekeken is de prijs slechts **f 1,20** ing., **f 1,60** geb. per deel.

Alle solide boekhandelaars nemen bestellingen aan, evenals de uitgever **G. F. CALLENBACH** te N I J K E R K.

Is verschenen:

HET RECHT DER KERKEN

EN

DE VRIJHEID DER WETENSCHAP

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

45 cent.

PH. ZALSMAN.

KAMPEN.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan. Wie **45 ct.** per postw. zendt, ont-vangt het **franco** thuis.

Bij D. DONNER te Leiden is ver-schenen:

SADRACH'S KRING

DOOR

Ds. L. ADRIAANSE,

te Poerworedjo.

Met 2 portretten en een Zendingkaart. 459 bladz. Prijs **f 2,25**.

VEREENIGING

CHRISTELIJKE BIBLIOTHEEK gevestigd te Nijkerk.

Zooeven verscheen als deel V van den 2en jaargang:

De Koninklijke Wet.

De brief van Jakobus practisch verklaard door **P. J. VAN MELLE.**

15¼ vel = 244 bladz.

Prijs ing. **f 1,50**, gebonden **f 1,90**.

Zij die zich nog als lid dezer Vereeniging aanmelden, en dus slechts **f 0,05** per vel betalen,